

11. DERS - الدَّرْسُ الحَدِيثُ عَشْرَ

HABERİN ÇEŞİTLERİ أَنْوَاعُ الخَبَرِ

Haber üç çeşittir:

1. Mufred Haber. 2. Cümle Haber. 3. Şibh-i Cümle Haber.

Mufred Haber

Mufred haberden kasıt, haberin cümle veya şibh-i cümle olmamasıdır. Mufred haber sayı olarak Tesniye veya Cem'i olabilir.

الطَّالِبُ مُسْلِمٌ   الطَّالِبَانِ مُسْلِمَانِ   الطُّلَّابُ مُسْلِمُونَ

المُهَنْدِسُونَ نَشِيطُونَ .   مهندسler çalışkandır.   المَعْلَمُ رَحِيمٌ .   Öğretmen merhametlidir.

سَلِيمٌ طَالِبٌ .   Selim öğrencidir.   خَادِجَةُ مُهَنْدِيسَةٌ .   Hatice Mühendistir.

* Haber ve Mubteda sayı ve cinsiyet yönünden bir birlerine uymak zorundadır. Ancak mufred haber, câmid isim olursa mubtedaya cinsiyet ve sayı yönünden uyması şart değildir. Camîd haber merfûdur. Câmîd isim, hiçbir sözcükten türetilmemiş, doğrudan bir varlığa ad olarak verilmiş isimdir.

هذا حَجْرٌ .   Bu taşdır.   العُلَمَاءُ سِرَاجُ الأُمَّةِ   Âlimler toplumun ışığıdır.

الأَرْضُ كُرَةٌ .   Dünya yuvarlaktır.   الفُرَاتُ نَهْرٌ .   Fırat nehirdir.

كُرَةٌ، نَهْرٌ، حَجْرٌ، سِرَاجٌ Kelimeleri haberdir. Mubteda ile cinsiyet ve sayı bakımından uyumlu olmaları gerekmez. Çünkü camîd isimlerdendirler.

* Mufred haber, müştak isim olduğu zaman mubtedaya sayı ve cinsiyet bakımından uyar. Müştak isim, fiilden türemiş olan ism-i fâil, ism-i mefûl, sıfat-ı muşebbehe vb. isimlerdir.

هُوَ طَالِبٌ .   O öğrencidir.   العِلْمُ نَافِعٌ .   İlim yararlıdır.   ماءُ النَّهْرِ قَلِيلٌ .   Nehrin suyu azdır.

Cümle Haber

Cümle haber, ikiye ayrılmaktadır: a. İsim Cümlesi. b. Fiil cümlesi.

Haberin İsim Cümlesi olması:

* İsim cümlesi mahallen merfûdur.

عَائِشَةُ كَلِيمَتُهَا بَعِيدَةٌ .   Aişe'nin fakültesi uzaktır.

سَلِيمٌ أَبُوهُ مُعَلِّمٌ .   Selim'in babası öğretmendir.

”Muhammed; şairdir, yazardır, hikâyecidir”   مُحَمَّدٌ شَاعِرٌ كَاتِبٌ قَاصٌّ .

* İsim cümlesi olan haberde muhtedaya dönen bir zamir bulunur:

İsmail'in erkek kardeşi mühendistir. **إِسْمَاعِيلُ أَخُوهُ مُهَنْدِسٌ .**
 İşçilerin maaşları azdır. **الْعَمَّالُ رَوَاتِبُهُمْ قَلِيلَةٌ .**
 İlmin sonuçları faydalıdır. **الْعِلْمُ نَتَائِجُهُ مُفِيدَةٌ .**
 Leyla'nın kitabı çantadadır. **لَيْلَى كِتَابُهَا فِي الْحَقِيبَةِ .**
 İki çocuğun babası evdedir. **الْوَلَدَانِ أَبُوهُمَا فِي الْبَيْتِ .**

Haberin Fiil cümlesi olması:

Selim fakültede okuyor. **سَلِيمٌ يَدْرُسُ فِي الْكُلِّيَّةِ .**
 Zeynep gazeteyi okuyor. **زَيْنَبُ تَقْرَأُ الْجَرِيدَةَ .**
 Kız öğrenciler çantalarını hazırlamaktadırlar. **الطَّالِبَاتُ يُجَهِّزْنَ حَقَائِبَهُنَّ .**

* Fiil cümlesi olan haberde, muhtedaya dönen bir zamir bulunur:

Müslüman kadın Allah'a inanır. **الْمُسْلِمَةُ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ .**
 Haber. Fiil cümlesi. **تُؤْمِنُ** da Mustetir **هِيَ** zamiri bulunmaktadır.
 Namaz kılan iki kişi, namazı eda ediyor. **الْمُصَلِّيَانِ يُؤَدِّيَانِ الصَّلَاةَ .**
 Haber. Fiil cümlesi. **يُؤَدِّيَانِ** Elif zamirdir, muhtedaya döner.
 İki kız çocuğu caddede yürüyor. **الطِّفْلَتَانِ تَمْشِيَانِ فِي الشَّارِعِ .**
 Haber. Fiil cümlesi. **تَمْشِيَانِ** Elif zamirdir, muhtedaya döner.
 Yolcular memleketlerine döndüler. **الْمَسَافِرُونَ عَادُوا إِلَى بِلَادِهِمْ .**
 Haber. Fiil cümlesi. **عَادُوا** Vav muhtedaya döner.
 Kızlar bahçede oynuyorlar. **الْبَنَاتُ يَلْعَبْنَ فِي الْحَدِيقَةِ .**
 Haber. Fiil cümlesi. **يَلْعَبْنَ** Nun muhtedaya döner.
 * Zamir, sayı ve cinsiyet bakımından muhtedaya uyar.

Car-Mecrûr veya Zarf:

Şibh-i Cümle Haber ikiye ayrılmaktadır: a. Car- Mecerûr. b. Zarf

Selim sınıftadır. **سَلِيمٌ فِي الصَّفِّ .**
 Çocuk arabanın önündedir. **الْوَلَدُ أَمَامَ السَّيَّارَةِ .**
 Kişinin helak olması kibindedir. **هَلَاكُ الْمَرْءِ فِي الْكِبْرِ .**
 Çiçekler masanın üstündedir. **الْأَزْهَارُ فَوْقَ الْمَنْضَدَةِ .**